

CCJE (2014)

Strazbur, 24. oktobar 2014

KONSULTATIVNO VIJEĆE EVROPSKIH SUDIJA (CCJE)

MIŠLJENJE BROJ 17 (2014)

O VREDNOVANJU RADA SUDIJA, KVALITETU PRAVDE I POŠTOVANJU NEZAVISNOSTI PRAVOSUĐA

DEO PRVI: UVOD

A. Ciljevi ovog mišljenja

1. Vladavina prava u demokratiji zahtijeva ne samo sudijsku nezavisnost, već i uspostavljanje sudova osposobljenih za donošenje sudijskih odluka najvećeg mogućeg kvaliteta. Konsultativno vijeće evropskih sudija (CCJE) poklanja stalnu pažnju ka dva osnovna pitanja. Prvo, zaštiti sudijske nezavisnosti¹ i drugo, načinima dostizanja i unaprijeđenja

¹ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001).

kvaliteta i efikasnosti sudskih sistema². Pojedinačno vrednovanje sudija je od značaja za oba ova pitanja. U ovom Mišljenju, izraz “pojedinačno vrednovanje sudija” sastoji se od procjene profesionalnog rada pojedinačnog sudije i njegovih sposobnosti.

2. U skladu sa smjernicama povjerenim od strane Komiteta ministara, CCJE je odlučilo da se usredsredi na to kako pojedinačno vrednovanje rada sudija može poboljšati kvalitet pravosuđa bez narušavanja sudijske nezavisnosti. Ovo Mišljenje se uglavnom odnosi na pojedinačno vrednovanje sudija koje su već izabrane za vršenje stalne sudijske funkcije; ne uzima u obzir imenovanje sudija koje se prvu put biraju na sudijsku funkciju³ niti njihovu početnu obuku⁴. Iako se dotiče odnosa disciplinskog postupka i vrednovanja, Mišljenje se u prvom planu ne bavi pitanjima disciplinske i krivične odgovornosti⁵. Niti se odnosi na vrednovanje učinka pravosudnog sistema pojedine zemlje kao cjeline niti sudova koji čine njen sudski sistem. Ovo su ozbiljne zasebne teme koje pokreću odvojena pitanja i perspektive.
3. Ovo Mišljenje je pripremljeno na osnovu prethodnih Mišljenja CCJE-a i Magne karte sudija (2010) i odnosnih instrumenata Savjeta Evrope, posebno Evropske povelje o statusu sudija (1998) i Preporukama CM/Rec(2010)12 Komiteta ministara o sudijama: nezavisnost, djelotvornost i odgovornosti (dalje: Preporuka CM/Rec(2010)12). Takođe, uzima u obzir Osnovna načela Ujedinjenih nacija o nezavisnosti sudstva (1985), Bangalorske principe sudijskog ponašanja (2002), Opšti izvještaj⁶

² Pogledati CCJE Mišljenja broj 3(2002), broj 4(2003), broj 6(2004), broj 11(2008), broj 14(2011).

³ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001), stavovi 17-56.

⁴ Pogledati CCJE Mišljenje broj 4(2003), stavovi 23-30.

⁵ Pogledati CCJE Mišljenje broj 3(2002), stavovi 51-77.

⁶ Ovaj Izvještaj je naslovljen “How can the appointment and assessment (qualitative and quantitative) of judges be made consistent with the principle of judicial

Svjetskog udruženja sudija (IAJ) (2006) (dalje: IAJ Opšti izvještaj), Kijevske Preporuke OEBS-a o nezavisnosti pravosuđa u Istočnoj Evropi, Južnom Kavkazu i Centralnoj Aziji (2010) - Sudska administracija, izbor i odgovornost (dalje: Preporuke iz Kijeva), i Izvještaj 2012-2013 Evropske mreže sudskih savjeta (ENCJ) o Minimalnim standardima vrednovanja rada i nepremjestivosti sudija (dalje: ENCJ Izvještaj). Mišljenje uzima u obzir odgovore država članica na upitnik o pojedinačnom vrednovanju i procjeni sudija na funkciji i pripremni izvještaj sačinjen od strane ekspertkinje imenovane od strane CCJE-a, gospođe Anne SANDERS (Nemačka).

B. Ključni zadaci sudije kao objekta vrednovanja

4. Sudije izvršavaju dužnosti koje su nezamjenljive u svakom demokratskom društvu koje poštuje vladavinu prava⁷. Sudije moraju na jednak način zaštititi prava i slobode svih lica. Sudije moraju preduzeti korake da omoguće efikasno i pristupačno rješenje sporova⁸ i odluče o slučajevima u razumnom vremenskom okviru, nezavisno i moraju biti vezani samo zakonom. Moraju dati ubjedljive razloge za svoje odluke⁹ i moraju pisati na jasan i razumljiv način¹⁰. Dalje, sve obavezujuće odluke sudija moraju biti efikasno sprovedene¹¹. Nezavisnost sudija ne znači da sudije nisu odgovorne za svoj rad. CCJE ističe održavanje i unaprijeđenje kvaliteta i efikasnosti

independence?“ (“Kako može izbor i ocena (kvalitativna i kvantitativna) sudija biti u skladu sa principom sudske nezavisnosti?”), pogledati na <http://www.iaj-um.org/iuw/wp-content/uploads/2013/02/I-SC-2006-conclusions-E.pdf> .

⁷ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stavove59 - 65.

⁸ Pogledati CCJE Magna karta sudija (2010), stav15.

⁹ Pogledati CCJE Mišljenje broj 11 (2008), stav 36.

¹⁰ PogledatiCCJE Mišljenje broj 11 (2008), stav32.

¹¹ Pogledati CCJE Mišljenje broj 13(2010), Zaključak A; CCJE Magna kartu sudija (2010), stav17.

sudskih sistema u korist svih građana¹². Onde gdje postoji, pojedinačno vrednovanje sudija bi trebalo da bude usmjereno ka unaprijeđenju pravosuđa pritom obezbjeđujući najveći mogući kvalitet. Ovakva primjena se mora izvršiti u interesu cjelokupne javnosti.

C. Prvenstvo nezavisnosti: problem pomirenja vrednovanja sa sudskom nezavisnošću

5. Nezavisnost sudija je preduslov za očuvanje vladavine prava i osnovna garancija pravičnog suđenja¹³. Kako je CCJE naznačio u svojim prethodnim Mišljenjima, nezavisnost sudija može biti ugrožena različitim pitanjima koja mogu imati suprotan uticaj na sprovođenje pravde¹⁴, poput nedostataka izvora finansiranja¹⁵, problema koji se tiču početne i kontinuirane obuke sudija¹⁶, nezadovoljavajućih komponenti koje se tiču organizacije pravosuđa i takođe, moguće građanske i krivične odgovornosti sudija¹⁷.
6. Shodno, osnovno pravilo za svako pojedinačno vrednovanje sudija mora biti to da ono održava potpuno poštovanje sudijske nezavisnosti¹⁸. Kada pojedinačno vrednovanje ima posljedice po napredovanje sudija, zaradu i penziju ili može čak voditi njegovom ili njenom razrješenju, postoji rizik da sudija koji se vrednuje neće odlučivati u predmetima u skladu sa svojim

¹² Pogledati CCJE Mišljenja broj 1(2001), broj 3(2002), broj 4(2003), broj 6(2004) i broj 11(2008).

¹³ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001), stav 10; Preporuku CM/Rec(2010)12, stavove 3 i 11; CCJE Magna kartu sudija (2010), stav 2.

¹⁴ Pogledati CCJE Magna karta sudija (2010), stavovi 3 i 4.

¹⁵ Pogledati CCJE Mišljenje broj 2(2001), stav 2.

¹⁶ Pogledati CCJE Mišljenje broj 4(2003), stavovi 4, 8, 14 i 23-37.

¹⁷ Pogledati CCJE Mišljenje broj 3(2002), stav 51.

¹⁸ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001), posebno stav 45, CCJE Mišljenje broj 6(2004), stav34.

objektivnim tumačenjem činjenica i zakona, već na način na koji misli da može ugoditi evaluatorima. Prema tome, bilo kakvo vrednovanje sudija od strane pripadnika zakonodavne ili izvršne vlasti države je posebno problematično. Međutim, rizik po sudijsku nezavisnost nije u potpunosti izbjegnuto čak i ako vrednovanje vrše druge sudije. Sudijska nezavisnost ne zavisi isključivo od slobode od neprikladnog uticaja od spoljnih izvora, već takođe podrazumijeva i slobodu od neprikladnog unutrašnjeg uticaja, koji u nekim situacijama mogu proizaći od stava drugih sudija¹⁹, uključujući predsjednike sudova.

DEO DRUGI: TRENUTNA PRAKSA ZEMALJA ČLANICA

D. Zašto uopšte vrednovati i koje vrste vrednovanja trenutno postoje?

7. Vrednovanje sudija se vrši kako bi se procijenile sposobnosti sudija pojedinaca i kvaliteta i kvantiteta zadataka koje ispunjavaju. Vrednovanje se koristi, na primjer: kako bi se dobila povratna informacija, kako bi se identifikovale potrebe obuke i kako bi se odredile zarade „na osnovu učinka“. Takođe se može koristiti kako bi se pronašli najbolji kandidati za napredovanje. Postoje tvrdnje da, na ovakve načine, pojedinačno vrednovanje može, u principu, pomoći u unaprijeđenju kvaliteta sudskog sistema i može time osigurati pravu odgovornost pravosuđa prema javnosti.
8. Izveštaj ENCJ-a pravi razliku između zemalja koje koriste „formalne“ i „neformalne“ sisteme vrednovanja. U suštini, sistemi su sljedeći:

(I) Formalni

¹⁹ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001), stav 66, Preporuke CM/Rec(2010)12, stavovi 22-25.

9. U slučajevima najvećeg broja formalnih vrednovanja, cilj vrednovanja, korišćeni kriterijumi, sastav tijela koje vrednuje, procedura vrednovanja i njene moguće posljedice, jasno su postavljene prije vršenja bilo kakvog vrednovanja. Ako se vrednovanje vrši na ovakav formalan način, prava i obaveze vrednovanog sudije i tela koje vrednuje regulisane su zakonom ili podzakonskim aktima.

(II) Neformalni

10. Neformalno vrednovanje ne koristi formalizovane procjene ni kriterijume. Uglavnom nema direktne posljedice po sudiju koji se vrednuje. Neformalna evaluacija može biti sprovedena u formi razgovora koji bi omogućio sudiji koji se vrednuje da se posveti problemima, pokaže svoje sposobnosti i uskladi karijerne ciljeve²⁰. Neformalno prikupljanje informacija o sudiji koji je kandidat za napredovanje²¹ se takođe može posmatrati kao neformalno vrednovanje.

E. Vrednovanje na način na koji se praktikuje u zemljama članicama

(I) Gdje se koristi

11. Dvadeset četiri države članice su u svojim odgovorima na upitnik objasnile da vrednuju sudije na više ili manje formalan način (Albanija, Austrija, Belgija, Bivša jugoslovenska republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Estonija, Francuska, Grčka, Gruzija, Holandija, Hrvatska, Italija, Kipar, Mađarska, Monako, Nemačka, Poljska, Republika Moldavija, Rumunija, Slovenija, Španija, Turska, Ukrajina). Estonija i

²⁰ Pogledati, na primjer, sisteme u Finskoj i Holandiji.

²¹ Kao što je slučaj u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Ukrajina vrednuju sudije isključivo pred njihov izbor na stalnu funkciju. Devet država članica (Češka Republika, Danska, Finska, Island, Luksemburg, Norveška, Švedska, Švajcarska, Ujedinjeno Kraljevstvo) istakle su da nijesu koristile formalan sistem pojedinačnog vrednovanja. Međutim, Švedska koristi određene mehanizme vrednovanja kako bi utvrdila manji dio plate sudije u skladu sa njihovim učinkom²², Finska i Švajcarska ih koriste u pripremama za razgovore o razvoju karijere. U Ujedinjenom Kraljevstvu, neformalno vrednovanje se primjenjuje kada se razmatra zahtjev sudije za napredovanje.

(II) Ciljevi zemalja koji koriste vrednovanje: kvalitet sudije, napredovanje, naknade i disciplina

12. U većini zemalja koje primjenjuju neku vrstu pojedinačnog vrednovanja, ono ima za cilj procjenu, održanje i unaprijeđenje kvaliteta rada sudija i sudskog sistema. Mnoge zemlje su objasnile kako je cilj vrednovanja ne samo procjena dostignuća i vještina već i identifikovanje potreba obuke i pružanje povratnih informacija. Mnoge zemlje članice koriste vrednovanje kao osnovu za odlučivanje o napredovanju sudija. Za neke zemlje članice, vrednovanje je od velikog značaja kada odlučuju o izboru prvi put biranih sudija na stalnu sudijsku funkciju²³. Druge zemlje članice koriste vrednovanje da bi utvrdile elemente naknade za rad ili penzije zasnovane na pojedinačnom učinku sudije²⁴.

²² Međutim, stroge garancije se primjenjuju kako bi se zaštitila nezavisnost sudija u ovom procesu.

²³ Bugarska, Estonija, Mađarska, Nemačka, Ukrajina.

²⁴ Španija, Švedska (međutim, samo mali procenat plate se određuje na individualan način i stroge garancije se primenjuju kako bi se zaštitila nezavisnost sudija). U Belgiji i Bugarskoj, plata sudije može biti umanjena u slučaju loših rezultata vrednovanja. U Turskoj, plate i penzije mogu biti povećane u skladu sa rezultatima vrednovanja.

(III) Kriterijumi koji se koriste

13. U većini zemalja članica, određeni broj kvantitativnih i kvalitativnih kriterijuma se koristi za individualno vrednovanje sudija. Takvi činioци, poput broja riješenih predmeta sudije koji se vrednuje, vrijeme posvećeno svakom predmetu i prosječno vrijeme potrebno za izradu presude, često se uzimaju u obzir kao „kvantitativni“ kriterijumi. Mnoge zemlje članice smatraju značajnim broj odluka koje donese sudija koji se vrednuje i(li) broj predmeta riješenih na drugi način (na primjer, poravnanjem ili povlačenjem)²⁵. U nekim zemljama članicama, produktivnost sudije se mjeri prema utvrđenim kvotama²⁶ ili prema prosječnom broju odluka koje riješe druge sudije²⁷. Kao „kvalitativan“ kriterijum, kvalitet analize sudije i način na koji sudija postupa u složenim slučajevima smatraju se veoma značajnim u procesu vrednovanja. U mnogim zemljama članicama, broj ili procenat odluka preinačenih po žalbi smatraju se izuzetno značajnim činioциma u postupku vrednovanja²⁸. U drugima²⁹, zbog principa nezavisnosti sudija, ni broj odluka preinačenih po žalbi niti razlozi za preinačenje se ne uzimaju u obzir, osim ako otkrivaju ozbiljne greške. Drugi činioци koji se uzimaju u obzir su sposobnost posredovanja između stranaka, sposobnost pisanja jasnih i razumljivih presuda, vještina saradnje sa ostalim kolegama, rad u oblastima prava koje su nove za sudiju i

²⁵ Albanija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Estonija, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Kipar, Mađarska, Nemačka, Poljska, Rumunija, Slovenija, Španija (kada su utvrđene plate na osnovu učinka), Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Turska.

²⁶ Bosna i Hercegovina, Španija.

²⁷ Nemačka, Poljska.

²⁸ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Estonija, Gruzija, Grčka, Hrvatska, Mađarska, Poljska, Republika Moldavija, Rumunija, Španija, Turska.

²⁹ Francuska i Nemačka.

spremnost da se prihvate dodatne aktivnosti unutar sudske uprave poput mentorstva i podučavanja nedavno izabranih sudija ili pravnika³⁰. Organizacijske sposobnosti, radna etika³¹ ili naučne aktivnosti poput publikacija ili predavanja³² takođe se vrednuju kao činioци. Povrede etičkih i profesionalnih pravila/standarda u postupku vrednovanja se uzimaju u obzir u skoro svim zemljama članicama u kojima postoji vrednovanje sudija i takvi principi su predviđeni. Sve zemlje članice koje su popunile upitnike razlikuju se po proceduri vrednovanja i disciplinskim merama.

14. Način na koji se procjenjuju kriterijumi postupka vrednovanja veoma se razlikuju. Većina država članica izvještava o dodijeljivanju ocjena vrednovanim sudijama. Sistemi ojenjivanja koji su u upotrebi su ugrubo uporedivi i koriste ocjene poput „veoma dobar“, „dobar“, „dovoljan“ i „nedovoljan“³³ ili A, B, C³⁴. Neke zemlje se u svojim ocjenjivanjima pominju podobnost vrednovanih sudija za napredovanje³⁵. Druge zemlje članice negiraju korišćenje formalnog ocenjivanja³⁶. U pojedinim zemljama članicama, podaci poput broja predmeta koje je sudija riješio se pretvaraju se u procenite ili u brojke koje označavaju učinak svakog pojedinačnog sudije u poređenju sa ostalim sudijama³⁷. U nekim zemljama, sudije čiji je rad proučavan rangira se od najboljeg do najmanje dobrog sudije u skladu sa

³⁰ Austrija, Nemačka, Slovenija.

³¹ Nemačka, Poljska, Švedska.

³² Hrvatska, Nemačka.

³³ Albanija, Austrija, Belgija, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Monako, Nemačka, Republika Moldavija, Rumunija, Slovenija.

³⁴ Gruzija, Turska.

³⁵ Mađarska, Slovenija.

³⁶ Kipar (uz faktor produktivnosti), Estonija, Finska, Holandija, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo.

³⁷ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bugarska, Estonija, Hrvatska, Španija, Turska.

njihovim vrednovanjem³⁸. Mađarska određuje odnosnu ocjenu za sudiju upoređujući učinak sudije sa „činiocem produktivnosti“. U drugim zemljama, ovakvi kvantitativni i kvalitativni činioci samo pružaju polazišnu osnovu za pojedinačnu procjenu³⁹. U nekim zemljama članicama, mišljenja advokatskih komora⁴⁰, stranaka u postupku, kolega i starijih sudija⁴¹ uzimaju se u obzir.

(IV) Vrste vrednovanja i načini/postupci koji se koriste

15. U većini zemalja, vrednovanja se vrše rutinski i redovno. Međutim, zemlje članice su usvojile različite stepene formalnosti ove procedure. Tako, Albanija, Austrija, Belgija, Bivša jugoslovenska republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Francuska, Grčka, Gruzija, Hrvatska, Italija, Kipar, Mađarska, Monako, Nemačka, Poljska, Republika Moldavija, Rumunija, Slovenija, Španija, i Turska koriste formalne sisteme vrednovanja. Finska, Holandija, Švajcarska i Ujedinjeno Kraljevstvo koriste neformalnije sisteme.
16. U nekim zemljama, proces vrednovanja je u obliku razgovora o razvoju karijere koji mogu biti manje ili više formalne prirode. Tokom takvih razgovora, vrednovani sudija i lice/komisija koji vrednuju razmatraju karijerne i razvojne ciljeve⁴². U nekim slučajevima, procedura vrednovanja započinje sa samoprocjenom sudije koji se vrednuje⁴³. U drugim zemljama, pravosudni savjet ili njegova podgrupa prikuplja informacije o radu sudije koji se vrednuje i odlučuje o vrednovanju⁴⁴.

³⁸ Hrvatska.

³⁹ Austrija, Francuska, Nemačka.

⁴⁰ Grčka.

⁴¹ Austrija, Mađarska, Monako, Nemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo.

⁴² Belgija, Finska, Francuska, Monako, Rumunija, Švajcarska.

⁴³ Belgija, Francuska, Rumunija.

⁴⁴ Albanija, Austrija, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bugarska, Hrvatska, Estonija, Italija, Republika Moldavija, Slovenija, Turska.

17. U drugim zemljama članicama, lice koje vrednuje, obično predsjednik suda u kojem sudija koji se vrednuje vrši svoju funkciju, prikuplja relevantne podatke o radu sudije⁴⁵. Ovo obično uključuje čitanje odluka sudije, posjetu ročištima koje vodi i razgovore sa samim sudijom. Često, evaluator donosi konačnu odluku pošto je sudija imao prilike da komentariše preliminarni nacrt. U drugim zemljama članicama, drugi profesionalci učestvuju u proceduri vrednovanja⁴⁶. U Poljskoj, pojedinačno vrednovanje sudije se vrši tokom uobičajenih kontrola sudova koje vrše sudije kontrolori iz drugih sudova⁴⁷.
18. U mnogim sistemima, vrednovani sudija može komentarisati nacrt mišljenja i u prilici je da ispita konačnu odluku.
19. Neke zemlje su izvjestile da iako ne postoji formalna procedura ocjene kolega, sudije su slobodne da jedni drugima pomognu davanjem neformalnih savjeta ili povratnih informacija⁴⁸. U Austriji, započet je projekat volonterskog vrednovanja kolega iniciran od strane udruženja austrijskih sudija. Sudije posjećuju ročišta jedni drugima i daju neformalne povratne informacije.

(V) Posljedice

20. U većini zemalja članica, pojedinačno vrednovanje sudije je važan činilac u vezi sa prilikom sudija da napreduju i - posebno kada se radi o nedavno izabranim sudijama - da obezbijede sigurnost sudijske funkcije⁴⁹. U nekim zemljama članicama, vrednovanje igra ulogu u određivanju zarada i penzija koje

⁴⁵ Grčka, Holandija, Mađarska, Nemačka.

⁴⁶ Pravni akademici i pripadnici advokatske komore u Estoniji; pripadnici advokatske komore u Grčkoj i psiholozi u pojedinim situacijama u Rumuniji.

⁴⁷ Grčka koristi ugrubo uporediv sistem.

⁴⁸ Bosna i Hercegovina, Finska, Grčka, Nemačka.

⁴⁹ Bugarska, Estonija, Grčka, Gruzija, Nemačka, Ukrajina.

zavise od radnog učinka⁵⁰. Štaviše, u nekim zemljama članicama, slab učinak može voditi započinjanju disciplinskog postupka⁵¹, smanjenju zarada i čak razrješenju sudije⁵².

DEO TREĆI: ANALIZA I PREPORUKE

F. Zašto postoje različite vrste vrednovanja?

(I) Sudska struktura zemlje (kako se sudije biraju, godine, obuka, napredovanje itd.)

21. Odluka da li, i ako da, na koji način vrednovati sudije je neraskidivo povezana sa načinom na koji su se razvile sudske strukture različitih država članica. Posebno su faze karijere kada je pojedinac imenovan za sudiju i kriterijum po kojem može napredovati u višu instancu značajne za određivanje načina vrednovanja koje će se koristiti. Na primjer, ako su novoimenovane sudije imale uspješne advokatske karijere prije izbora za sudije (kao što je slučaj u nordijskim zemljama, Ujedinjenom Kraljevstvu i Kipru), sudski sistem može naći manju potrebu za formalnim vrednovanjem nego što je to slučaj u sistemima u kojima se sudije imenuju neposredno ili ubrzo posle završetka njihovog pravnčkog obrazovanja (kao u Francuskoj, Nemačkoj i Španiji). U pravnim sistemima u kojima se napreduje po principu dužine radnog staža (kao, na primjer, u Luksemburgu), postoji manja potreba da se kvalifikacije sudije procjenjuju metodama pojedinačnog vrednovanja.

⁵⁰ Bugarska, Švedska (međutim, samo mali procenat plate je određen na individualan način i primjenjuju se stroge garancije da zaštite nezavisnost sudije tokom postupka), Španija, Turska.

⁵¹ Belgija, Bugarska, Grčka, Hrvatska, Kipar, Mađarska, Poljska, Slovenija.

⁵² Austrija, Estonija, samo u retkim slučajevima: Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Grčka, Italija, Mađarska, Republika Moldavija. Poljska, Rumunija, Slovenija.

(II) Kultura odnosne zemlje

22. Odluka da li i na koji način vrednovati sudije je takođe neraskidivo vezana za istoriju i kulturu zemlje i njenog pravnog sistema. Kao posljedica, procjena potreba za sudskim vrednovanjem veoma se razlikuje među zemljama članicama. Bivša jugoslovenska republika Makedonija i Rumunija su objasnile kako se nezavisnost sudija⁵³ i povjerenje javnosti u sudski sistem⁵⁴ mogu unaprijediti kroz vrednovanje sudija. Slovenija je istakla da je vrednovanje obezbijedilo odgovornost sudija i, sa njom, kvalitet sudskih usluga. Španija tvrdi da bi utvrđivanje promjenljivog dijela zarade u skladu sa brojem predmeta koje sudija riješi poštovalo sudijsku nezavisnost, dok bi je vrednovanje sudija u skladu sa kvalitativnim kriterijumom⁵⁵ ugrozilo. Francuska i Nemačka su, sa druge strane, istakle da bi vrednovanje samo kvantitativnog učinka moglo ugroziti sudijsku nezavisnost. Međutim, druge zemlje, na primjer Norveška i Švajcarska, smatraju vrednovanje nepotrebnim za obezbjeđenje pravnog sistema visokog kvaliteta. Danska, Luksemburg i Švajcarska su istakle da pojedinačno vrednovanje sudija jednostavno nije spojivo sa sudijskom nezavisnošću. Ovde, ponašanje sudije može isključivo biti ocjenjivano tokom disciplinske procedure. Na taj način, deluje da ono što se smatra imperativom sudijske nezavisnosti u jednoj zemlji, u drugoj se smatra kontraproduktivim po istu.

G. Izbor principa: vrednovati ili ne

23. Dva ključna zahtjeva za svaki sudski sistem moraju da budu da se obezbijedi pravda najvišeg kvaliteta i odgovarajuća odgovornost u

⁵³ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija.

⁵⁴ Rumunija.

⁵⁵ Međutim, u Španiji, kvalitativni kriterijumi se uzimaju u obzir kada se radi o napredovanju sudija.

demokratskom društvu. Neki oblici vrednovanja sudija su neophodni da bi se ovi zahtjevi ispunili. Osnovno pitanje je da li takvo vrednovanje mora biti „formalne“ prirode. CCJE ohrabruje sve zemlje članice da razmotre ovo pitanje. Odgovor koji svaka zemlja članica daje biće u skladu sa njenim sudskim sistemom, tradicijom i kulturom. Ako zemlja članica odluči da ova dva ključna zahtjeva mogu biti ispunjena drugim sredstvima, a ne formalnim vrednovanjem sudija pojedinaca, može odlučiti da nema ovakav sistem formalnog vrednovanja. Ako zaključi da ovi zahtjevi ne mogu biti ispunjeni drugim sredstvima, CCJE predlaže usvajanje formalnijeg sistema individualnog vrednovanja sudija, kao što je dalje objašnjeno.

24. Svako vrednovanje bi trebalo da ima za cilj održanje i unaprijeđenje kvaliteta rada sudija i time cjelokupnog pravosudnog sistema.
25. Neformalno ocjenjivanje može imati formu pomoći sudijama davanjem mogućnosti za samoocjenu, pružanja povratnih informacija i određivanja potreba obuke. Sve ovo mogu biti efikasni načini unapređenja vještina sudija i time unaprijeđenja sveukupnog kvaliteta sudstva. Neformalna procjena kolega, samoocjena sudija i savjeti među sudijama mogu takođe biti od pomoći i trebalo bi ih podsticati⁵⁶.

H. Da li postoji formalno vrednovanje: kako ga vršiti?

(I) Mogući ciljevi i njihovo dejstvo na sudijsku nezavisnost

(a) Pomoć u problemima sa uslovima rada

26. Sudski sistemi bi trebalo da koriste informacije koje prikupe u postupcima vrednovanja ne samo da bi vrednovali pojedinačne

⁵⁶ Pogledati CCJE Mišljenje broj 11(2008), stav70.

sudije već kako bi obezbijedili materijal koji pomaže u unaprijeđenju organizacione strukture sudova i uslova rada sudija. Bilo bi posebno nepravedno da pojedine sudije budu negativno vrednovane zbog problema izazvanih lošim uslovima rada na koje oni ne mogu da utiču, kao što su, na primjer, kašnjenja prouzrokovana velikim brojem starih predmeta, ili iz razloga nedostatka sudskog osoblja ili neadekvatnog administrativnog sistema.

(b) Napredovanje

27. I CCJE⁵⁷ i Ujedinjene nacije⁵⁸ ističu da izbor i napredovanje sudija ne bi trebalo da bude zasnovano isključivo na principu dužine radnog staža već na objektivnim kriterijumima, posebno sposobnošću, integritetu i iskustvu. Ako je napredovanje zasnovano na ovakvim objektivnim kriterijumima, slijedi da, kada se sudije kandiduju za napredovanje, moraju bar u ovoj fazi biti vrednovane na neki način. Prema tome, prikupljanje informacija o pogodnosti za napredovanje sudije može biti značajan cilj za vrednovanje pojedinačnog sudije.

(c) Naknade

28. U nekoliko zemalja članica je činjenica da su naknade za rad sudija pod uticajem rezultata njihovog vrednovanja⁵⁹. Međutim, CCJE odobrava Preporuke Komiteta ministara Rec(2010)12, „trebalo bi izbjegavati sisteme koji glavni deo naknade sudija određuju prema učinku jer se time mogu stvoriti poteškoće kad je riječ o nezavisnosti sudija“⁶⁰. CCJE takođe odobrava

⁵⁷ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001), stavovi 17 i 29.

⁵⁸ Pogledati UN Osnovna načela nezavisnosti sudstva (1985), stav 13.

⁵⁹ Španija, Švedska (međutim, samo u malom procentu plate koja se individualno određuje).

⁶⁰ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 55; pogledati takođe i IAJ Opšti izvještaj (2006), Zaključke, stav 12.

stanovište da penzija sudije ne bi trebalo da zavisi od njegovog učinka.

(d) Disciplina

29. Iako se povrede etičkih i profesionalnih pravila/standarda mogu uzeti u obzir u procesu vrednovanja, države članice bi trebalo da prave jasnu razliku između vrednovanja i disciplinskih mjera i postupaka. Principi sigurnosti sudijske funkcije i nepremjestivosti su afirmisani ključni elementi sudijske nezavisnosti i moraju se poštovati⁶¹. Prema tome, stalnost funkcije ne bi trebalo da bude prekinuta samo iz razloga nepovoljnih rezultata vrednovanja. Trebalo bi da bude prekinut isključivo u slučajevima teškog kršenja disciplinskih ili krivičnih odredaba utvrđenih zakonom⁶² ili u slučajevima kada je neizbježni zaključak procesa vrednovanja da sudija nije sposoban ili nije voljan da vrši sudijske dužnosti u skladu sa minimalnim prihvatljivim standardima, objektivno procenjeno. U svim slučajevima, moraju postojati adekvatne proceduralne garancije za sudiju koji se vrednuje i one se moraju dosljedno poštovati.

(II) Okvir za formalno vrednovanje

30. Onda gdje se sistem formalnog individualnog vrednovanja primjenjuje, njegova osnova i glavni elementi (kriterijumi, procedure, posljedice vrednovanja) trebalo bi da su jasno i iscrpno predviđeni zakonom. Detalji mogu biti regulisani u podzakonskim aktima⁶³. Pravosudni savjeti (gdje postoje) trebalo bi da igraju značajnu ulogu u pomoći u formulisanju ovih pitanja, posebno kriterijuma.

⁶¹ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 49.

⁶² Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 50.

⁶³ Pogledati ENCJ Izvještaj 2012-2013, odjeljke 4.17-4.18.

(III) Kriterijumi za formalno vrednovanje

31. Formalno individualno vrednovanje sudija mora biti zasnovano na objektivnim kriterijumima izdatim od strane nadležnog pravosudnog tijela⁶⁴. Objektivni standardi se zahtijevaju ne samo da bi se isključio politički uticaj, već i iz drugih razloga, kao što su izbjegavanje rizika mogućeg utiska favorizovanja, konzervativizma i nepotizma, koji postoje ako su izbori/vrednovanje izvršeni na nestrukturizovan način ili na osnovu ličnih preporuka⁶⁵. Ovi objektivni standardi se moraju zasnivati na zaslugama, uzimajući u obzir kvalifikacije, integritet, sposobnosti i efikasnost⁶⁶.
32. CCJE primjećuje da CCJE Izveštaj preporučuje da bi kriterijumi za vrednovanje rada sudija trebalo da budu raznoliki i sveobuhvatni, i da uključuju kako kvantitativne tako i kvalitativne pokazatelje, kako bi omogućili punu i dubinsku procjenu rada sudija⁶⁷.
33. CCJE primjećuje da Kijevske preporuke⁶⁸ navode da bi trebalo da postoji vrednovanje u skladu sa sljedećim kriterijumima: profesionalna stručnost (poznavanje prava, sposobnost vođenja sudskog postupka, sposobnost pisanja obrazloženih odluka), lične sposobnosti (sposobnost savladavanja priliva predmeta, sposobnost odlučivanja, otvorenost za nove tehnologije), socijalne sposobnosti, na primjer, sposobnost posredovanja, poštovanje za stranke i, uz to, sposobnost vođenja, u onim pozicijama koje to zahtevaju.

⁶⁴ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav58.

⁶⁵ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001), stav24.

⁶⁶ Pogledati CCJE Mišljenje broj 1(2001), stav 25.

⁶⁷ Pogledati CCJE Izveštaj 2012-2013, odeljak 4.8.

⁶⁸ Pogledati Preporuke iz Kijeva (2010), stav 27.

34. Uglavnom, CCJE je saglasan sa kvalitativnim kriterijumima prepoznatim u Kijejskim preporukama. CCJE smatra da vrednovanje ne bi trebalo da bude isključivo zasnovano na kvalitativnim kriterijumima. Dalje, iako efikasnost sudijskog posla može biti značajan faktor za vrednovanje, KVES smatra da je problematično oslanjanje na broj predmeta u kojima je sudija odlučio jer može voditi pogrešnim podsticajima.
35. Kvalitet pravde se ne može razumjeti kao da je sinonim puke „produktivnosti“ sudskog sistema⁶⁹. CCJE upozorava da nedovoljno finansiranje i budžetska smanjenja mogu rezultirati prevelikim isticanjem „produktivnosti“ od strane pravosudnog sistema pri pojedinačnom vrednovanju sudija. Prema tome, CCJE još jednom ističe da svi principi i standardi Savjeta Evrope nameću obavezu država članica da izdvoje finansijska sredstva koja odgovaraju potrebama različitih sudskih sistema⁷⁰. CCJE vjeruje da kvalitet, ne samo kvantitet, odluke sudije mora biti srž pojedinačnog vrednovanja. U Mišljenju broj 11 (2008), CCJE je raspravljalo o značaju presuda visokog kvaliteta. Kako bi procijenili kvalitet sudijske odluke, evaluatori bi trebalo da se usredsrede na metodologiju koju sudija uopšteno primjenjuje u svom radu, pre nego da ocjenjuju meritum pojedinačnih odluka⁷¹. Potonji se mora određivati isključivo u postupku po žalbi. Evaluatori moraju uzeti u obzir sve aspekte koji čine dobro vršenje sudijske funkcije, posebno pravno znanje, vještine komunikacije, marljivost, efikasnost i integritet. Kako bi to uradili, trebalo bi da uzmu u obzir cjelokupnu širinu sudijskog rada u kontekstu u kojem je taj rad izvršen. Prema tome, CCJE i dalje smatra problematičnim zasnivanje rezultata vrednovanja na

⁶⁹ Pogledati CCJE Mišljenje broj 6(2004), stav 42.

⁷⁰ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 32, i CCJE Mišljenje broj 2(2001), stav 4.

⁷¹ Pogledati CCJE Mišljenje broj 11(2008), stav 57.

broju ili postotku odluka preinačenih po žalbi⁷², osim ako ovaj broj i način preinačenja jasno pokazuje da sudiji nedostaje neophodno poznavanje zakona i procedura. Primjećeno je da Kijevske preporuke⁷³ i ENCJ Izveštaj⁷⁴ dolaze do istog stanovišta.

(IV) Kako vrednovati?

(a) Ko to čini: rukovodioci/sudije/drugi profesionalci?

36. Evaluatori bi trebalo da imaju dovoljno vremena i sredstava koja bi omogućila sveobuhvatnu procenu pojedinačnih vještina i učinka svakog sudije. Sudija koji se vrednuje bi trebalo da bude obaviješten o tome koja lica ga vrednuju i sudija mora imati pravo da zatraži zamjenu bilo kojeg evaluatora u slučaju da se on objektivno može smatrati pristrasnim.
37. Kako bi se zaštitila nezavisnost sudija, vrednovanje bi trebalo da vrše uglavnom sudije. Pravosudni savjeti mogu igrati ulogu u ovom procesu⁷⁵. Međutim, druge metode vrednovanja se mogu koristiti, na primjer, od strane pripadnika pravosuđa koji su imenovani ili izabrani za specifičnu svrhu vrednovanja od strane sudija. Vrednovanje od strane ministarstva pravde ili drugih spoljnih tijela bi trebalo izbjeći⁷⁶; niti bi ministarstvo pravde ili druga tijela koja pripadaju izvršnoj vlasti trebalo da mogu da utiču na postupak vrednovanja.
38. Pored toga, drugi profesionalci koji bi mogli da daju koristan doprinos procesu vrednovanja mogu u njemu učestvovati.

⁷² Pogledati CCJE Mišljenje broj 11(2008), stav 74, i CCJE Mišljenje broj 6(2004), stav 36.

⁷³ Pogledati Kijevske preporuke (2010), stav 28.

⁷⁴ Pogledati ENCJ Izveštaj 2012-2013, odjeljak 4.12.

⁷⁵ Pogledati ENCJ Mišljenje broj 10 (2007), stavovi 42 i 52-56.

⁷⁶ Pogledati ENCJ Izveštaj 2012-2013, odjeljci 4.13-4.15.

Međutim, neophodno je da su takvi procjenjivači u stanju da iskoriste dovoljno znanja i iskustva sudskog sistema kako bi bili sposobni da pravilno vrednuju rad sudija. Ključno je, takođe, da je njihova uloga savjetodavne prirode, a ne odlučujuće.

(b) Kako bi trebalo činiti: izvori dokaza

39. Izvori informacija koje se koriste u procesu vrednovanja moraju biti pouzdani⁷⁷. Ovo se posebno tiče informacija na kojima bi trebalo zasnovati nepovoljno vrednovanje. Takođe, neophodno je da je takvo vrednovanje zasnovano na dovoljno dokaza. Sudija koji se vrednuje bi trebalo da ima neposredan pristup svim dokazima koji se namjeravaju koristiti u postupku vrednovanja kako bi mogao da ih ospori ukoliko bude potrebe⁷⁸. Pojedinačno vrednovanje sudija i komisija koja ocjenjuje rad suda kao cjeline bi trebalo da u potpunosti budu odvojene. Međutim, činjenice koje se otkriju tokom kontrole rada suda mogu biti uzete u obzir kod pojedinačnog vrednovanja sudija⁷⁹.

(c) Kada bi trebalo vršiti vrednovanje - redovno? Samo kod napredovanja? Drugi osnovi?

40. Zemlja članica koja odluči da uvede pojedinačno formalno vrednovanje mora odlučiti da li vrednovati sudije redovno ili samo u posebnim prilikama, na primjer, kada je sudija kandidat za napredovanje⁸⁰. Redovno vrednovanje omogućava da se stvori jasna slika učinka sudije. Ne bi ih trebalo vršiti previše često, kako bi se izbjegao utisak stalnog nadzora koje može, po svojoj prirodi, ugroziti nezavisnost sudija.

⁷⁷ Pogledati ENCJ Izvještaj 2012-2013, odjeljak 4.16.

⁷⁸ Pogledati ENCJ Izvještaj 2012-2013, odjeljak 4.19.

⁷⁹ Kao u Austriji ili Bugarskoj.

⁸⁰ Kao u Hrvatskoj ili Ujedinjenom Kraljevstvu.

(d) Pravičnost postupka za sudiju koji se vrednuje

41. Kao što je CCJE isticalo ranije, svi postupci pojedinačnog vrednovanja bi trebalo da omoguće sudijama da iskažu svoje stavove o sopstvenim radnjama i o procjenama koje su izvršene za ove radnje⁸¹. Svaki postupak bi takođe trebalo da im omogući da ispitaju ocjenu pred nezavisnim telom ili sudom. Sudija koji se vrednuje mora, prema tome, imati mogućnost da doprinese postupku vrednovanja na način koji je koristan, na primjer komentarima na preliminarni nacrt ili saslušanjem u postupku vrednovanja. Pored toga, sudija koji se vrednuje mora imati djelotvorno pravo da ispita nepovoljno vrednovanje, posebno kada utiče na „građanska prava“ sudija u smislu člana 6. Evropske konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Što ozbiljnije posljedice vrednovanja mogu biti po sudiju, to su važnija prava na djelotvornu reviziju.

(e) Posljedice po sudije i ostale

42. CCJE upozorava protiv isticanja rezultata vrednovanja isključivo u vidu poena, brojki, procenata ili broja izrađenih odluka. Svi ovakvi metodi, ako se koriste bez detaljnijeg objašnjenja ili procjene, mogu stvoriti pogrešan utisak objektivnosti i sigurnosti. CCJE takođe smatra detaljno stalno rangiranje sudija kao posledicu njihovog vrednovanja⁸² nepoželjnim. Ne samo da takvo rangiranje daje pogrešan utisak objektivnosti i sigurnosti, nego je, još gore, nefleksibilno i teško ga je izmjeniti bez uključivanja u postupak koji vrši „ponovno rangiranje“ svih sudija sa istim rezultatom. Prema tome, ovakav sistem je nepraktičan i, posebno ako se objavi, nepravedan. Ništa ne čini da unaprijedi bilo efikasnost sudija ili njihovu nezavisnost.

⁸¹ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, paragraf 58. Pogledati takođe ENCJ Izvještaj 2012-2013, odeljak 4.19.

⁸² Kao u Albaniji.

43. Međutim, sistem rangiranja za posebne potrebe, kao što je napredovanje, može biti koristan. Na primjer, ako dvoje ili više sudija konkurišu ili su u razmatranju za jednu poziciju, po svojoj prilici će kandidati biti „rangirani“ na neki način u tu svrhu.
44. Rezultati pojedinačnog vrednovanja će vjerovatno imati direktan uticaj na karijeru sudije i posebno na njegove prilike za napredovanje. Pored toga, potrebe obuke i alokacija dodatnih sredstava mogu biti određene na osnovu rezultata vrednovanja. Kao što je već pomenuto, osim u posebnim slučajevima, razrješenje ne bi trebalo da bude posljedica isključivo nepovoljnih rezultata vrednovanja, već samo u slučaju teških povreda disciplinskih odredaba ili krivičnog prava, po sprovedenom adekvatnom postupku i na osnovu pouzdanih dokaza⁸³. Međutim, kao što je već primjećeno, razrješenje može biti posljedica ukoliko je neizostavni zaključak postupka vrednovanja da sudija nije sposoban ili nije voljan da vrši sudijske dužnosti u skladu sa minimalnim prihvatljivim standardom, objektivno procijenjeno. U svim ovakvim slučajevima, potreba za proceduralnim garancijama sudijama je od posebnog značaja i mora se dosljedno poštovati.
45. Upotrebu pojedinačnog vrednovanja kako bi se utvrdile zarade i penzije sudija bi trebalo izbjegavati⁸⁴. Ovakve procedure mogu otvoreno uticati na ponašanje sudija (na štetu stranaka u pojedinim slučajevima) i ugroziti sudijsku nezavisnost⁸⁵.

⁸³ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stavovi 49 i 50.

⁸⁴ Međutim, u Švedskoj plata samo malog broja sudija se određuje na osnovu rezultata vrednovanja i stroge garancije se primjenjuju kako bi se zaštitila nezavisnost sudija.

⁸⁵ Pogledati IAJ Generalni izvještaj (2006), Zaključci, stav 12. Takođe pogledati Preporuke CM/Rec (2012)12, stav 55.

I. Pomirenje nezavisnosti i vrednovanja u svijetlu ove rasprave; odgovornost javnosti

46. Pomirenje principa sudijske nezavisnosti sa bilo kakvim postupkom pojedinačnog vrednovanja sudija je teško. Ali pravilna ravnoteža je od ključnog značaja. Na kraju, nezavisnost sudija mora biti najvažnija u svakom trenutku.
47. U suštini, metode postizanja ravnoteže uključuju sljedeće: (1) Moraju postojati jasna i transparentna pravila koja se tiču procedure, kriterijuma i posljedica vrednovanja. (2) Sudija koji se vrednuje bi trebalo da ima pravo da bude saslušan tokom postupka i da ispita nezadovoljavajuće vrednovanje, uključujući i pravo na neposredan pristup materijalu koji je od značaja za vrednovanje. (3) Vrednovanje ne bi trebalo da bude zasnovano isključivo na broju riješenih predmeta već bi trebalo da se prvenstveno usredsredi na kvalitet odluka sudije i na njegov/njen sudijski rad u cjelosti. (4) Neke posljedice, kao što je razrješenje usljed negativnog vrednovanja, trebalo bi izbjegavati za sve sudije koji su ostvarili stalnost sudijske funkcije, osim u izuzetnim slučajevima.
48. Formalno pojedinačno vrednovanje sudije, onde gdje postoji, trebalo bi da pomogne unapređenju i održavanju visokog kvaliteta pravosudnog sistema u korist građana zemalja članica. Ovo bi, prema tome, trebalo da pomogne očuvanju povjerenja javnosti u pravosuđe. To zahtijeva da javnost mora biti u prilici da razumije osnovne principe i procedure postupka vrednovanja. Prema tome, proceduralni okvir i metode vrednovanja bi trebalo da budu dostupni javnosti. Pored toga, po viđenju CCJE-a, postupak individualnog vrednovanja iz karijernih ili razloga napredovanja sudije ne bi trebalo da se oslanja na stavove javnosti prema njemu. Oni ne mogu uvijek biti rezultat potpunih ili pravilno shvaćenih informacija ili takva shvatanja se možda mogu zasnivati na nerazumijevanju sudijskog rada kao cjeline.

Postupak i rezultati pojedinačnog vrednovanja moraju, u načelu, ostati povjerljivi i ne smiju biti javni. Njihovo objavljivanje bi gotovo sigurno ugrozilo sudijsku nezavisnost, iz očiglednog razloga što bi ono moglo diskreditovati sudiju u očima javnosti i vjerovatno ga učinilo ranjivim na pokušaje uticaja. Pored toga, objavljivanje bi moglo značiti da je sudija izložen verbalnim i drugim napadima.

J. Preporuke

49. CCJE donosi sljedeće glavne preporuke:

1. Određeni oblik pojedinačnog vrednovanja sudija je neophodan da bi se ostvarila dva ključna zahtjeva svakog pravosudnog sistema, i to pravde najvećeg kvaliteta i odgovarajuće odgovornosti u demokratskom društvu (stav 23).
2. Ako, posle pažljive analize zemlja članica odluči da ovi ključni zahtjevi ne mogu biti ispunjeni na drugi način (na primer, „neformalnim vrednovanjem“), CCJE predlaže usvajanje formalnijeg sistema vrednovanja (stav23).
3. Cilj svakog individualnog vrednovanja sudija koji zemlja članica usvoji, bio da je „formalno“ ili „neformalno“ mora biti radi unapređenja kvaliteta rada sudija i, time, cjelokupnog pravosudnog sistema te zemlje (stav 24).
4. CCJE ohrabruje sve zemlje članice da koriste neformalne postupke vrednovanja koji doprinose unapređenju vještina sudija i time sveukupnog kvaliteta pravosuđa. Ovakav način neformalnog vrednovanja uključuje pomoć sudijama davanjem mogućnosti za samoocjenjivanje, pružanje povratnih informacija i neformalnu ocjenu kolega (stav 25).

5. Osnova i glavni elementi za formalno vrednovanje (gdje ono postoji) bi trebalo da jasno i iscrpno budu predviđeni zakonom. Detalji mogu biti regulisani podzakonskim aktima koji bi takođe trebalo da budu objavljeni. Pravosudni savjeti (gdje oni postoje) bi trebalo da igraju značajnu ulogu u pomoći u formulisanju ovih pitanja, posebno kriterijuma za vrednovanje (stav 30).
6. Vrednovanje mora biti zasnovano na objektivnim kriterijumima. Takvi kriterijumi bi u suštini trebalo da se sastoje od kvalitativnih indikatora ali, pored toga, mogu se mogu sastojati i od kvantitativnih. U svakom slučaju, indikatori koji se koriste moraju omogućiti lica koja sprovedu vrednovanje da uzmu u obzir sve aspekte koji čine valjan sudijski učinak. Vrednovanje ne bi trebalo da bude zasnovano na isključivo kvantitativnim kriterijumima (stavovi 31-35).
7. Izražavanje rezultata vrednovanja brojevima, procentima ili rangiranjem sudija bez detaljnijih informacija bi trebalo izbjegavati pošto bi moglo da stvori pogrešan utisak u objektivnost i sigurnost. CCJE se protivi svakom trajnom rangiranju sudija. Međutim, sistem rangiranja je prihvatljiv u pojedine posebne svrhe kao što je napredovanje (stavovi 42-43).
8. Radi garantovanja sudijske nezavisnosti, pojedinačno vrednovanje bi trebalo da vrše prvenstveno sudije. Pravosudni savjeti mogu igrati ulogu u ovom postupku. Vrednovanje od strane ministarstva pravde ili drugih eksternih tijela bi trebalo izbjeci (stav 37).
9. Izvori dokaza na kojima se vrednovanje zasniva moraju biti dovoljni i pouzdani, posebno ako se na dokazima zasniva nepovoljno vrednovanje (stavovi 39, 44).

10. Pojedinačno vrednovanje sudija bi trebalo - u principu - da bude razdvojeno, sa jedne strane od komisija koje ocenjuju rad suda kao celine, i sa druge od disciplinskih postupaka (stavovi 29, 39).
11. Neophodno je da postoji pravičnost postupka u svim elementima pojedinačnog vrednovanja. Posebno, sudije moraju imati mogućnost da iskažu svoje viđenje procedure i predloženih zaključaka vrednovanja. Takođe moraju biti u mogućnosti da ispituju procjene, posebno kada utiču na „građanska prava“ sudije u smislu člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (stav 41).
12. Nepovoljno vrednovanje samo po sebi ne bi trebalo (osim u izuzetnim slučajevima) da može rezultirati razrješenjem. Ovo bi trebalo da se može učiniti isključivo u slučaju ozbiljnih povreda disciplinskih pravila ili krivičnih odredaba utvrđenih zakonom ili u slučajevima u kojima je neizbežan zaključak procedure vrednovanja da sudija nije sposoban ili nije voljan da vrši svoju sudijsku funkciju u skladu sa minimalno prihvatljivim standardom koji je procenjen na objektivan način. Ovi zaključci moraju pratiti pravilnu proceduru i biti zasnovani na pouzdanim dokazima (stavovi 29, 44).
13. Primjenu individualnog vrednovanja kako bi se odredile zarade i penzije pojedinih sudija bi trebalo izbjegavati pošto bi ona mogla otvoreno uticati na ponašanje sudije i time ugroziti sudijsku nezavisnost i interese stranaka (stavovi 28, 45).
14. Principi i procedure na kojima se vrednovanje sudija zasniva moraju biti dostupni javnosti. Međutim, postupak i rezultati pojedinačnih vrednovanja moraju, u načelu, ostati povjerljive prirode kako bi garantovali sudijsku nezavisnost i sigurnost sudija (stav 48).

